

WPROWADZENIE

Pomimo wszelkich, często istotnych, zmian, które zaszły w szeroko rozumianym środowisku bezpieczeństwa w XXI wieku, wciąż prawdziwe wydaje się twierdzenie, iż obronność należy do jednego z najważniejszych, nie odbierając znaczenia pozostałym, filarów bezpieczeństwa państwa. Świadczyć o tym może choćby fakt wyniesienia obronności (obok bezpieczeństwa) do poziomu dyscypliny naukowej w dziedzinie nauk społecznych. W dyscyplinie tej, jako obszarze penetracji naukowej, mieści się także system obronny państwa. Dla rozważań, których wyniki zawarto w niniejszym opracowaniu, szczególnie istotny będzie jeden z jego fragmentów – podsystem militarny. Na zdolność tego podsystemu, czyli w istocie zdolności sił zbrojnych, do właściwego wykonywania swoich zadań, oprócz wielu innych aspektów, w sposób szczególnie wpływa dowodzenie. Może być ono rozpatrywane w różnych aspektach: ludzkim, organizacyjnym, proceduralnym czy technicznym. Rezultaty dociekań naukowych autorów, przedstawione w niniejszej monografii, koncentrują się na aspekcie organizacyjnym, a precyzyjniej – na organizacji dowodzenia na poziomach strategicznym i operacyjnym, czyli tam, gdzie generowane są długoterminowe plany i programy oraz podejmowane są szczególnie istotne, także w zakresie konsekwencji, decyzje. Wspomniany obszar penetracji naukowej wydaje się tym bardziej ciekawy i ważny, gdyż przez dwa minione lata jesteśmy świadkami wdrażania istotnych zmian w wybranych fragmentach systemu dowodzenia Sił Zbrojnych RP, które doprowadziły do bardzo znaczących przeobrażeń w stosunku do uprzednio funkcjonujących rozwiązań w zakresie organizacji dowodzenia.

Zasadniczym celem rozważań, których wyniki przedstawiono poniżej, była próba analizy i oceny tych wszystkich zmian we wskazanym wcześniej obszarze problemowym, które od roku 2014 znane są jako reforma systemu dowodzenia Sił Zbrojnych RP. Aby osiągnąć ten cel, rozpatrzono organizacyjne i funkcjonalne aspekty organizacji dowodzenia na dwóch zaakcentowanych uprzednio poziomach, zaś rezultaty zgrupowano w pięciu rozdziałach merytorycznych.

W rozdziale 1. *Podstawowe aspekty dowodzenia* przybliżono terminologię i typologię dowodzenia, w tym jego funkcje, zasady i wymagania, przykładowy proces dowodzenia, relacje oraz poziomy dowodzenia.

Rozdział 2. *Istota organizacji współczesnych sztabów* zawiera informacje dotyczące historycznego rodowodu modelu sztabowego stosowanego w dowództwach NATO i w siłach zbrojnych państw NATO oraz podstawowe ustalenia sojusznicze w zakresie struktur organów dowodzenia.

W rozdziale 3. *Organizacja kierowania obronnością i dowodzenia siłami zbrojnymi w Sojuszu Północnoatlantyckim i wybranych państwach NATO* zaprezentowane zostały możliwe sposoby budowy struktur dowodzenia, stosowane w siłach zbrojnych różnych państw i sojuszy.

Rozdział 4. *Organizacja dowodzenia w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na poziomie strategicznym i operacyjnym do końca 2013 roku* poświęcony został rzeczywistości w zakresie organizacji kierowania obroną państwa oraz sposobu dowodzenia Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, zanim doszło do reformy lat 2014–2015.

Rozdział 5. *Zmiany w systemie dowodzenia Wojska Polskiego*, który jest zasadniczy dla monografii, zawiera zestawienie wyników badań dotyczących istoty i oceny zmian będących wynikiem wdrożenia w życie Ustawy o zmianie ustawy o urzędzie Ministra Obrony Narodowej i Ustawy o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony. Przedstawiono w nim także alternatywne rozwiązanie modyfikacji organizacji dowodzenia w Wojsku Polskim na poziomie strategicznym i operacyjnym.

Monografię uzupełnia bibliografia, spis rysunków i tabel zamieszczonych w pracy oraz załączniki zawierające akty prawne szczególnie istotne dla rozpatrywanego w opracowaniu obszaru problemowego.